

Slovenski dom

Poštnina plačana v gotovini
Spedizione in abbonamento postale

Prezzo - Cena Lit 0.50

Štev. 111

V Ljubljani, v ponedeljek, 17. maja 1943-XXI

Leto VIII

Izključna pooblaščenka za oglaševanje italijanskega in tujega
izvora: Unione Pubblicità Italiana S. A., Milano.

Uredništvo in uprava: Kopitarjeva 6, Ljubljana.
Redazione. Amministrazione: Kopitarjeva 6, Ljubljana.

Concessionaria esclusiva per la pubblicità di provenienza italiana
ed estera: Unione Pubblicità Italiana S. A., Milano.

Vojni poročili št. 1085 in 1086 Novi napadi na nasprot- nikove luke v Afriki 15 letal sestreljenih, dve ladji potopljene

Vojno poročilo št. 1085 pravi:

Pri nočnem napadu na pristanišče v Boni so nemška bojna letala potopila eno petrolejsko in eno srednje veliko trgovsko ladjo.
Civilitavecchia, Palermo, Sassari in razni drugi kraji v Sardiniji so bili večeraj cilj sovražnih bombnih napadov; med civilnim prebivalstvom so nastale žrtve in škoda na stavbah, zlasti v Civitavecchiji.

Protiletalsko topništvo je sestrelilo 9 letal nad Sardinijo in dve nad Palermom. Na vzhodni obali Sardinije so naši lovci prestregli sovražnikovo lovsko skupino in sestrelili dve dvomotorni letali.

Dodatek k vojnemu poročilu št. 1085:

Pri napadih, omenjenih v današnjem vojnem poročilu, so med civilnim prebivalstvom naslednje žrtve: v Civitavecchiji 29 mrtvih in 150 ranjenih; v Sassariju in pokrajini 14 mrtvih in 40 ranjenih, v Santi Caterini (Nuoro) 3 mrtvi. Število žrtv v Palermu se ni ugotovilo.

Italijansko uradno vojno poročilo št. 1086 pravi:

Osmo letala so znova bombardirala pristanišče v Boni.

Nasprotnikov letalski oddelek je v prvih snočnih večernih urah napadel mesto Trapani. Škoda, o kateri poročajo, je omejenega obsega. Obrambno topništvo je sestrelilo 4 letala.

Pripomba k vojnemu poročilu 1086. Število žrtv letalskega napada na Civitavecchio, ki ga omenja vojno poročilo št. 1085, je naraslo, ko-likor je do zdaj ugotovljeno, na 174 mrtvih in 300 ranjenih.

Obsežno delo ministrstva za ljudsko kulturo v vojnem času

Izčrpen govor ministra Polverellija v senatnem odboru

Rim, 14. maja. s. Pred senatnimi zakonodajni-mi odbori za ljudsko vzgojo, za narodno omiko in za finance je eks. Polverelli pojasnjeval pro-račun svojega ministrstva. V svojem govoru je najprej izrekel toplo zahvalo senatorju Meravigliu za njegovo jasno, kleno in z dokazi podprto po-ročilo. Nato je ganljivo počastil spomin tistih, ki so padli v bojih in so prej pripadali vrstam de-lavcev na kulturnem področju, podrejenim orga-nizacijam in italijanskemu tisku. Tovariški po-zdrav je izrekel tudi številnim tistim, ki so si pridobili zasluge v ministrstvu in v ustanovah, ki so pod njegovim nadzorstvom.

Nato je pretresal proračun svojega minist-rstva in njegovo delavnost ter na široko pojasnil delo, ki je bilo opravljeno v vseh smereh. Med drugim je poudaril, da je posebno važno delo za kulturno podpiranje vojskujočih se čet. Na tem področju je urad za splošne zadeve nekaj izvršil-ni organ, ki pošilja vojakom na bojišče liste. Okrog 120.000 izvodov dnevnikov in tednikov je bilo razdeljenih vsak dan, to je nad 3 milijone izvodov na mesec. Urad za splošne zadeve se bavi tudi s tem, da širi italijanske liste po tu-jini. V vse evropske dežele je bilo odposlanih vsak dan po približno 30.000 izvodov glavnih dnevnikov. Pošiljajo jih v tujino po najhitrejši poti in jih tam lahko prodajajo še isti dan, ko so bili tiskani.

Glavno ravnateljstvo za italijanski tisk po-leg posloj redne uprave podpira v sedanjem ča-su tudi časniki, ki so bili prizadeti po sovra-žnikovih letalskih napadih. Poleg tega, da nadzo-ruje dnevno časopisje, je ravnateljstvo pregledalo v preteklem letu 1840 italijanskih in tujih knjig. Nadaljevalo je z izboljševanjem moralne kakovosti knjižne proizvodnje ter je pregledalo kakih tisoč knjig, ki so izšle v nekaj milijonih izvodov. Pri izboljševanju mladinske književnosti po mo-ralnih načelih je bilo pregledanih 1140 že izda-nih del. Od teh jih je ministrstvo prepovedalo ali pa potegnilo iz prometa 145.

Minister je nato podrobno govoril o delu glavnega ravnateljstva za tuji tisk in glavnega ravnateljstva za kulturno izmenjavo ter so usta-vil na raznih področjih, na katerih sta ti dve ravnateljstvi razvili svojo mnogovrstno delavnost. Potem je minister Polverelli navajal zelo zanimi-ve podatke in številke, ki se nanašajo na delo glavnega ravnateljstva za gledališča in glasbo. Poudaril je, da je v čast ustvarjanju italijanskih gledaliških del treba priznati, da ga prevečajo vedno italijanska narodna čustva in da nikdar ni napadalo načel družine ali žililo verskih ču-stev, ali se vrtela v človekovo zasebno življenje. Italijansko gledališče ima po veliki večini le ita-lijanski spored, ki je izraz sedanjih časov, ita-lijanske tenkočnosti in italijanskega genija.

Potem je minister načel vprašanje kritike ter dejal, da je kritika nekaj koristnega, a le, če je bistra in poštena. Tudi v kritiki je poštenost. Glede nagrad je minister Polverelli poudaril, da je država svoj čas dajala podpore dramatičnim odsekom, še preden so ti začeli kaj uprizorjati in še preden so bili ustanovljeni. Sprito tega država ni imela nobenega poročila in vse priza-ževanje je bilo v veliki večini primerov le eno-stransko. Zato se ji je zdelo potrebno omejiti podpore na višino, ki bi bila potrebna za orga-nizacijo gledaliških skupin, glede nagrad pa je ukrenila tako, da so jo te gledališke skupine do-bile polovico sredi, drugo polovico pa konec gle-dališke sezone. Te nagrade so lahko dosegle naj-večjo višino, pri tem pa so se vselej ozirali na vrednost predvajanih del.

Italijanska kinematografija je v dobri razvoju. Donos od kinematografskih predstav se je po-

3 sovjetske divizije razbite pri Kubanu

Sovjeti so izgubili mnogo topov, oklepnikov in drugega orožja — Prista-nišče Bone znova bombardirano — Letalski napad proti nemškim lukam zavržen — Nemška letala nad Anglijo

Hitlerjev glavni stan, 17. maja. Nemško vrhov-no poveljstvo je večeraj objavilo tole uradno vojno poročilo:

Napad na vzhodnem bojnem odseku kuban-skega mostišča se je nadaljeval in je prinesel nadaljnje uspehe. V dvodnevnih silovitih bojih je bila v sodelovanju z letalstvom razbita glavna tri- tih sovjetskih divizij in so bile sovražniku priza-dete hude krvave izgube. Sovjetske čete so izgu-bile poleg številnih topov in oklepnikov mnogo lahkega in težkega pehotnega orožja.

Z drugih odsekov vzhodnega bojišča javljajo delovanje nemških napadalnih oddelkov in uspeš-no zavrnitev sovjetskega napada južno od Subi-ničev.

Pri Ribiškem polotoku so potopila nemška brza bojna letala sovjetsko tovorno ladjo s 3000 tonami.

Pristaniško področje Bone je bilo preteklo noč znova bombardirano in je bilo več ladij v luki zadetih.

Napad dveh močnih severoameriških bombni-skih skupin večeraj podnevi proti severozahodnim nemškim lukam je bil po lovcih in protiletalski obrambi odbit. Lovci so pogladi sovražnika preko morja nazaj in so skupaj z edinicami vojne mor-narice sestrelili 9 štirimotornih bombnikov.

Nad zasedenim zahodnim ozemljem in nad Atlantikom je bilo uničenih 8 sovražnih letal, med njimi veliko vodno letalo.

Posamezna angleška letala so podvzela pre-teklo noč motilne polete nad severno in srednjo Nemčijo.

Nemška brza bojna letala so prodrli podnevi proti jugovzhodni Angliji in so napadla vojaške cilje. V pretekli noči je bombardiralo letalstvo z močnimi silami in ob dobri vidljivosti ladjedelni-ško mesto Sunderland. Rušline in zažgalne bombe so povzročile predvsem v ladjedelnicah veliko ško-do. Tri nemška letala se z napadov na angleški otok niso vrnila.

Italija složno pripravljena na nove dogodke in na skrajno obrambo svojih obal

Madrid, 17. maja. s. Italija je zdaj bolj ko kdaj koli odločena, nadaljevati vojno do zmage in bo v to vpregla vse svoje sile — pišejo španski listi, ko razpravljajo o sprejetju italijanskega vojnega proračuna v senatu. Pripominjajo po-tem, da so poročila, ki so jih dali državni pod-tajniki za vojsko, mornarico in letalstvo, ter osnutek proračuna ministrstva za italijansko

Afriko, pač jasen znak te italijanske odločenosti. Trenutna izguba Afrike — poudarja špansko ča-sopisje — ne odvrača italijanske pozornosti od te omikane s kryo ter delom oplojene dežele, pač pa vpliva voljo in trdno prepričanje, da so bodo Italijani vrnili na to celino. Odgovor ita-lijanskega naroda na te afriške dogodke je odgo-vor naroda, ki je močan, naroda, ki se zaveda svoje usode in ki ima neomajno vero v svojega voditelja, okrog katerega je strnjen kakor gra-nitna skala volje. Španski listi nato poudarjajo, da je bila italijanska obrežna obramba okre-pljena in da je brodovje povsem pripravljeno na nove nujnosti vojne. Zatrjujejo, da bo vsak so-vražnikov poskus naletel na največje stvarne te-žave, poleg tega pa tudi na nenkrotljivo junaštvo italijanskih borcev, med katere danes spada ves italijanski narod.

Zasluge nemškega ženstva za obrambo domovine

Berlin, 17. maja. s. Ob »materinskem dnevu«, ki so ga večeraj praznovali po vsej Nemčiji, je imel nemški notranji minister dr. Frick po radiu govor. Poudarjal je najprej poseben pomen, ki ga ima praznovanje »materinskega dneva« v času, ko se Nemčija in njeni zavezniki bore proti boljševizmu, uničevalcu družine, v kateri je žena sre-dišče in najtrdnjša vez, nato pa je pohvalil nem-ske žene zaradi izrednega načina, kako so odgo-vorile na Hitlerjev klic ter dale na razpolago vse svoje sile za narodno obrambo. Prav tako velike zasluge so si nemške žene pridobile s svojim ve-denjem ob sovražnikovih divjaških letalskih napa-dih — je nadaljeval minister dr. Frick. Svoja izvajanja pa je končal s trditvijo, da jim bo njihov duh samoodpovedi, s katerim znajo nemške žene prenašati žrtve, ki jim jih nalaga vojna, v krat-kem času pomagal k temu, da bodo spet lahko izpolnjevale svoje naravno poslanstvo.

Red, pravica in sloga — pogoji za bodočnost Albanije

Tirana, 17. maja. s. Razpravljajoč o posla-nici, katero je italijanski kraljevi namestnik dal albanskemu ljudstvu, in o smernicah, ki prevečajo novo albansko vladno, je albanska brzojavna agencija napisala večeraj tole: To po-nosno ljudstvo, ki je znalo ohraniti nedotak-njeno svoje plemo, značaj in jezik skozi vse stoletne spremembe, po svojih hudih in krvavih skušnjah ve, da vseh teh dobrin ne bo moglo ohraniti brez tesne, učinkovite in trajne slo-žnosti med vsemi sloji in posamezniki. Ki sestav-ljajo veliko narodno družino. Le tako se je al-banski narod rešil v stoletjih, le tako je dosegel

svojo enotnost in le v takšnih okoliščinah more stopati država zanesljivo bodočnosti naproti. Red je temelj življenja in napredka, nered pa pri-naša zmedo in razsulo. Toda zamisli o redu ni mo-gočelo ločiti od zamisli o pravici. Ako Alba-nija ljubi red, potem bo s tem priznala svojo strnjenoost, zajamčila zanesljivo bodočnost do-movini ter nedotakljivost načel v pravičnosti. Objava se končuje takole: »Red in pravica, to sta gesli, ki si ju je zapisala v program sedanja vlada, ki ve, da je njeno delo tolmač volje al-banskega naroda.«

Italijanska gozdna milica obhajala 18 letnico

Rim, 17. maja. s. Gozdna milica je obhajala 18-letnico ustanovitve, ne da bi pretregala podo-vilo delo njenih oddelkov. Vsa vneto zaposlena s delom, ki je tesno povezano z vojnimi dogodki, je ta ponosna in vztrajna milica v prvih 18 letih obstoja vidno dokazala, da je popolnoma vredna nalog, ki so jih ji zaupali.

Budno so čuvali nad gozdnim bogastvom do-movine ter junaško vzeli nase vojno breme in se izkazali z napadalnim duhom svojih legionarjev ter tako zaslužili obdobjanje in hvaležnost vseh

Italijanov. Ob priliki te proslave se je domači vo-jajski poveljnik v spremstvu častnikov odpravil na generalno poveljstvo milice, kjer se je poklo-nil pred spomenikom padlih legionarjev. Častni-ke je nato sprejel načelnik štaba milice, ki jim je izrekel pohvalo in najlepše želje črnim sraj-cam gozdne milice.

General Galbati je poslal tole brzojavko: »Ob 18-letnici gozdne milice pošiljam topit po-zdrav legionarjem, ki v neomajnem požrtvoval-nem duhu delujejo zdaj na bojiščih zdaj doma za večjo silo fašistične Italije.«

Zahrbtna goljufivost sovjetske zunanje politike

Müncheln, 17. maja. s. List »Abendzeitung« se bavi z dvema tajnima poročiloma, ki ju je svoji vladi poslal francoski poslanik na Šved-skem leta 1933 v zvezi z izjavami, ki sta jih dala gospa Kaganovič o vrednosti pogodb, ka-tere so boljševiki sklenili z meščanskimi drža-vami. List podčrtuje nezasišani cinizem teh izjav in vso zahrbtno goljufivost sovjetske zu-nanje politike. »Ne smemo izgubiti izpred oči«, pravi list, »da ti poročili izvirata iz leta 1933, ko sta se Anglija in Francija vsaj na zunaj kazali nasprotnici Sovjetske Rusije. Četudi sta francosko in angleško zunanje ministrstvo ve-dela, kaj je treba misliti o velikih mednarodnih obveznostih, ki so jih prevzeli Sovjeti, se je

prav tedaj Anglija menda iz sovraštva do na-rodno socialistične Nemčije začela obračati pro-ti Moskvi, seveda pod pritiskom judovskih kro-gov. Tako je Eden, ki je maja 1942 za Veliko Britanijo podpisal pogodbo s Sovjeti, zelo dobro vedel, koliko je vreden Molotovjev podpis: So-vjetska zveza je pogodbo podpisala zato, da bi pod lažnim plaščem prijateljske pogodbe oja-čila komunistično delovanje v Angliji. In pr-av res ni bilo treba učinkovitosti dolgo čakati. Ko-munizem se je najbolj razvil prav v Veliki Bri-taniji, kjer je vlada postala neodporna orodje v rokah Kremlja. Judom v Moskvi, v Londonu in Washingtonu se je tudi tokrat posrečilo, da so znali vse svoje delo spraviti v lep sklad.

Prava majniška nedelja – dan raznih pobožnosti in posvetitev

Ljubljana, 17. maja. V vsej svoji čudežnosti so včerajšnja nedelja zjutraj žarele majniške zarje in mehko petje zvonov ljubljanskih cerkva se je prelivalo v njihove zlate dlani. V sveto, božajočo pesem so se razmajali zvonovi in njihovo pritrkovanje je obhajalo duše. Tako lepo in prijetno so vabili zvonovi pri St. Petru, stolnici, v Trnovem, pri frančiškanih, zlasti lepo pa je pel svojo pesem zvon sv. Jožefa in le malo duš se je moglo upreti njegovi tihi prošnji. In res, mnogo jih je že navsezgodaj zbral v svoje lepo svetišče, ki se je ob prazniku Varstva sv. Jožefa odločilo v dehtečje majniško cvetje in zelenje. Zlasti oltar in lep Jožefov kip sta bila potopljena v premočno luči in cvetje.

Včerajšnja nedelja je bila tako rekoč posvetitvena nedelja. V vseh cerkvah, ki so letos še posebno lepo okrašene s cvetjem in zelenjem, so se zgrinjale množice vernikov in mošile po namenu svojega nadpastirja. Cerkev sv. Jožefa pa se je včeraj še posebno slovesno pripravila, da obhaja slovesen praznik Varstva sv. Jožefa.

Sveto daritev je opravil ob številni asistenci ravnatelj g. dr. Jože Pogačnik. Lepo petje je spremljal orkester. Pred sveto daritvijo je bila lepa, globoka pridiga.

Včerajšnja lepa nedelja pa je bila pomembna tudi za 38 prvobhajencev, ki so se zbrali lepo ozaljšani v Marijinih 38 fantičkov je prejele prvo sveto obhajilo. Podelil jim ga je katehet p. Mariofil.

Posvetilne pobožnosti

Ljubljana se je z veseljem odzvala povabilu svojega nadpastirja, da opravi letošnje majniške pobožnosti skupno s svojo duhovščino s posvetitvami Marijinemu Srcu, kateremu bo g. škof ob koncu meseca posvetil vso svojo škofijo. Posamezni stanovi so že priredili posebne posvetitve, tako da je marijanska misel ogrela že skoraj vse naše ljudstvo, vse stanovne, ki se s posebnimi posvetitvami Marijinemu Srcu izročajo v današnjem času Marijinemu varstvu.

Tako je bilo včeraj spet več takih posvetitev. Ob 3 popoldne so se zbrali v stolnici javni in zasebni nameščenci, upokojenci in delavci, ob 5 popoldne pa so napolnile stolnice še služkinje, ki so prav tako opravile skupno posvetilno pobožnost. Posvetitve so bile tudi v frančiškanski cerkvi, kjer so se pred Marijinim oltarjem zbrali križarji, v uršulinski cerkvi pa so se zbrale javne in zasebne nameščence.

Tako se vsi stanovi pripravljajo na skupno posvetitev in na spokorniško procesijo, katero bo vodil 29. maja g. škof iz stolnice na Rakovnik.

Procesija pri sv. Jožefu

Ob 4 pop. je bila pri sv. Jožefu tradicionalna procesija s svečami. Najprej je še odjezal božje tolažbe žejna srea s toplo besedo g. sv. Fr. Hohnjec, nato pa se je razvila lepa procesija. In sam Bog je stopil med nas in šel z nami v dolgi, lepi procesiji po bližnjih ulicah, da nam da božjega blagoslova in nalije v erca milosti.

V frančiškanski dvorani

Slovenska mladina se je že nekdanj tako rada oklepala Marije. Zato je človek vesel, da se je v sedanjem času naša mladina še bolj oklenila Nje, ki ji je bila skozi vse čase vodnica. Vse pobožnosti in posvetitve Marijinemu Srcu bi ne bile toliko vredne, če ne bi sodelovala pri njih mladina. Tako pa vidimo prav pri njej, s kakim veseljem in zaupanjem sledi škofu povabilu in prireja celo po razredih posvetilne pobožnosti, za javnost pa lepe Marijanske akademije.

Včeraj dopoldne in popoldne so priredile tako Marijanske akademije učenke uršulinskih šol: vadbice, ljudske šole, meščanske šole, učiteljske in gimnazijske. Pri obeh akademijah se je zbralo mnogo občinstva, med njimi zastopnik g. škofa g. generalni vikar Nadrah, načelnik

prosvetnega oddelka dr. Sušnik in drugi oddelčniki.

Akademija je bila po skrbnem vodstvu res lepo pripravljena in je bila odraz duhovnega življenja vzgojitelje in nastopajočih mladine, ki je izvedla ves spored tako lepo, da je bila ta akademija molitev in posvetitev naše mladine z vsemi prisotnimi. Še prva točka »Pozdrav in zadoščenje brezmadežnemu Srcu Marijinemu«, za katero je pripravila č. m. Elizabeta izvirno pesnitev, je vse ogrela. Potem je zadelala iz mladih src lepa Marijina »Srce sprejmi...« Po slavnostnih besedah osmošolke gđe. Silve Puntarjeve se je izvršilo 10 slik iz Marijinega življenja. Vse so učenke tako lepo izvedle, da bi težko rekli, katera slika oziroma predvajanje nas je najbolj ogrelo. Vsi – tudi najmlajši – so nas presenetili. Besedilo za vse slike je pripravila č. m. Elizabeta. Posebno so se izkazale osmošolke gđe. Stegne Katarina (v vlogi Angel Gospodov), četrtšolka Maja Franek v vlogi Marije in prvošolka Pavla Kahofer, ki je odpela solo psalm v sliko »Marija v templju«.

Če pomislimo, da so se učenke pripravljale za akademijo šele od velike noči dalje, lahko rečemo, da so nekateri prav sposobne za oder. Akademija je bila lepa, vendar bi bilo v bodoče prav, če bi bile prireditve nekoliko krajše, ker bi bile še bolj učinkovite.

Tako nam je včerajšnja nedelja – praznik Varstva sv. Jožefa in nedelja posvetitev Mariji zastnila v večerne zarje ter pripravila mnogim toliko notranjega veselja in duhovne tolažbe.

Zadnja pot treh dobrovskih žrtev

Dobrovska fara, ki je že prebridko občutila gorje komunističnih podvigov, se je danes na dostojen način poslovila od treh žrtev, treh mladih fantov, ki so morali dati svoje življenje, ker se niso hoteli pridružiti roparjem, morilecem in uničevalcem našega naroda. Bili so to fantje najlepših let, ki so se veliko obetali svojem domu in rodu, pa jim je nasilna smrt pretrgala nit življenja kakor že mnogim, mnogim... Bili so to: Remic Andrej iz Podsmreke št. 30 (pd. Kogvarjeve), Peklar Ivan (pd. Matičev) iz Podsmreke 24 in Kušar Jože (pd. Andrejčev) iz Drazevnika 24. Še tam meseca januarja t. l., v noči od 18. na 19., so jih partizani nasilno mobilizirali in odpeljali z njihovih domov skupno s 15 drugimi fanti (3 od teh so jim že v Podsmreki ušli, eden se je uprl na potu). Odvedli so jih potem na svoje taborišče na Hruševu, od tod pa naslednje jutro na Ravnik, kjer so jim spet trije ušli, od ostalih osmih se pa ni še nihče vrnil, njih usoda je neznana... Poskušal je pobegniti tudi Remic Andrej, ker je pač predboro vedel, da mu komunistično banditstvo ne bo prineslo drugega ko sužnost in smrt, kakor so to izpričali že nešteti primeri iz bližnje in daljne okolice. Toda žal se mu ni posrečilo, da bi pobegnil. Od omenjenih treh fantov, torej Andreja, Ivana in Jožeta, so potem partizani zahtevali, da prispejajo na srp in kladivo in tako izpričajo svojo vero v komunistično brezboštvo – vse to je razvidno iz neke listine štaba Dolomitskega odreda, kjer pravi dopis, da se mora izvršiti likvidacija tistih treh fantov, ki niso hoteli oditi z njimi, umor naj se izvrši strogo tajno. To se je na žalost zares tudi zgodilo. Seveda so brezvestni morilci prikrivali svoje krvavo početje, raztrosili so govorice, da so fantje odšli po odredbi štaba na Dolenjsko, a v resnici so bili že vsi mrtvi.

Te dni je patrulja dobrovske protikomunistične posadke odšla na Toško kolo, kjer je našla tri grobove, ki so jih potem 12. t. m. odkopali in v njih našli trupla omenjenih pogrešancev. Trupla (eno je ležalo na hrbtu, dva na obrazu) so bila zdravniško preiskana. Ugotovljeno je bilo, da so bili fantje vsi pobiti (ne ustreljeni) s težkim predmetom. Neki partizan, ujet pred kratkim na Polici, je izjavil, da je rabelj Dolomitskega odreda pobijal ljudi s kladivom. Tako torej vsiljujejo ti brezbožniki našemu ubogemu ljudstvu svoje prepričanje! Dejstvo je, da so omenjeni dobrovski fantje padli vsi samo zaradi tega, ker namreč niso hoteli prisesti na komunistično »osvobodilno« gibanje in se niso hoteli pridružiti temu roparskemu in morilskemu početju.

Pogreb najdenih žrtev je bil v četrtek, 13. t. m., ob 5 popoldne na dobrovsko pokopališče. Pogreba so se udeležili četa italijanske posadke, vsi fantje borci iz Brezovice, Vnanjih gor, Loga in Dravci, šolska mladina in velika množica ostalih faranov, ki so s svojo obilno udeležbo potrdili, kako vsi obsojajo grozodejstva komunistične roke. Turobno je zapel mrtvaški zvon, njegova pesem se je družila z molitvijo duhovnikov. Pred mrtvašnico na pokopališču, od koder se je potem razvil lep žalni sprevod proti cerkvi, se je od vseh treh žrtev poslovil g. Vlado Pirih. Govornik je v izklesani besedi, ki je orosila oko ne le navzočih svojcev pokojnih, marveč vseh, ki so ob pogledu na tri bele krste zrla na mnoge, mnoge žrtev slovenskih fantov, mož in žena, deklet in mater in nerojenih otrok.

Pokojni dobrovski mladci, ki so predčasno legli v grob, so nam dali svetel zgled, kako se moramo držati svojih svetih izročil, ki so nam jih predali naši dedje v varstvo. – To naj bo za nas vodilo vse naše pravične borbe in vseh naših prizadevanj za dobrobit našega ljudstva... Zatem je krenil sprevod v cerkev, kjer je duhovščina odpela »Reši me, nakar je še duhovnik spregovoril v slovo žrtvam. V svojem govoru, ki je spet privabil solze v oči in jok, je govornik prikazal težko pot mladih fantov in povečeval njih neizprosno, ko so vztrajali v svoji veri in je uiso zatajili po svoji vesti, zato je bila njih smrt sicer grozna, a lepa, saj so dali svoje življenje za Boga. In ti trije mladi fantje, – je izvajal govornik nadalje – ki leže tu pred nami v belih krstah mrtvi, tihi, nam glasno govorijo: ne jokajte nad nami, jokajte namreč nad tistimi, ki so nas umorili, jokajte nad tistimi, ki hodijo po poti pogube, ne po poti resnice, jokajte nad zaslepljenimi, ki še niso spregledali, jokajte, da bi sprevideli, da proč od Boga in vere ni sreče ne za ta, še manj za oni svet. In zvodnikom, brezbožnikom in brezvestnim morilecem kličemo: Pravica božja je nad nami, pred njo ni nič tako skrito, da bi ne bilo očito. – Dragi Andrej, Jože in Ivan, hvala vam, tisočeta hvala za vaš zgled, ki ste nam ga dali s svojo smrtjo, večni plačnik naj bo milostljiv vašim dušam, prosite za nas in naš narod, da učaka boljših dni, onstran pa večne sreče, ki je pripravljena tistim, ki Boga ljubijo. Po teh besedah se je razvil sprevod prve žrte h grobu, zvonovi so žalostno peli v lepi majniški dan, zato je bilo slovo od žrte dvakrat žalostno. Nato smo pospremili h grobu še drugo in tretjo žrtev, pomolili z duhovščino za mir in večni pokoj pretrgano umrlih, grude prsti so padle na bele krste in jih zasule, nam vsem, posebno pa prijateljem in svojcem in tudi njim, ki naših fantov morabit poznali niso, pa je bilo tako tesno pri

Najvišje cene na ljubljanskem živilskem trgu

Najvišje cene, ki je po njih dovoljeno v Ljubljani prodajati v ceniku navedeno blago in ga plačevati, so naslednje:

Kislo zelje 4 lire, repa na debelo 0,75, repa na drobno 1, kislja repa 2,50, berivka 3,70, glavna solata zgodnja 6, zeleni radič 6, spinaca 8,35, nove kolerabice 8, rumena koleraba 2, črna redkev 1,50, redkvice rdeče in bela 8, domači bekuš 11, rabarbara 6, rdeče korenje brez zelenja 3,60, rumeno korenje 2, peteršili 4, zelena (glave) 4,55, šopek zelenjave za juho 0,50, čebula 3, šalota 4, česen 8, osnaženi hren 4, suho lipovo cvetje 18, jajca 2 litri komad.

Kjer ni posebej naveden liter, veljajo cene za kilogram. Opozorjamo pa, da vse te cene veljajo samo za blago, pridelano v Ljubljanski pokrajini, ker je za iz drugih pokrajin uvoženo blago v veljavni cenik za zelenjavo in sadje št. 8 na zelenem papirju. Posebno pa opozorjamo prodajalce in prodajalce, da mora biti po teh cenah naprodaj vse blago zdravo, otrebljeno in v takem stanju, kakor je opisano v ceniku. Vsa povrtina mora biti osnažena in oprana, vendar pa ne več mokra, pač pa sveža.

Vse te najvišje dopustne cene in tudi vse nižje cene morajo biti vidno označene pri vsem v ceniku navedenem blagu ne samo na Vodnikovem in Pogačarjevem, temveč tudi na živilskih trgih v Mostah, na Viču, na Sv. Jakoba trgu in v Šiški, enako pa sploh pri vseh prodajalcih in prodajalcih po vseh mestnih občini Ljubljanski.

Blago, za katero so bile cene objavljene v prejšnjih maksimalnih cenikih, sedaj pa cen ne bi bilo v tem ceniku, se prodaja po prejšnjih cenah, če ne bi bila za določeno blago s posebno odločbo Visokega komisariata, odsek za določanje cen, odobrena drugačna cena.

Koncerti

Vokalni koncert Egressy-Auersperg

Madžarski tenorist g. Tibor Egressy, član budimpeštanske kraljeve opere, ki je pred dnevi gostoval že v »Butterfly« na našem odru, je v sredo nastopil še v Frančiškanski dvorani s programom opernih arij obenem s sopranistko gđe. Ado Auerspergovo. Odlične pevske sposobnosti g. Egressyja, ki smo jih že ob njegovem gostovanju v gledališču poudarili, so še jasneje pokazale v zaporedju najlepših tenorskih arij iz Boitovega »Mefistofela«, »Toske«, »Lohengrina«, »Carmena«, »Donizettijevega« »Ljubavnega napoja« in Cilea »Arležanke«. Četudi njegov glas nima kake izredne voluminoznosti in tudi ne svetlega metalnega timbra, ki tvori običajno čar lirično-tenorskega glasu, – (morda je to tudi stvar pevske tehnike, saj bi stalni temnejši prizvok pri njem, ki čelo višinam ne pusti do pravega bleska, kazal na preveliko pokrivanje, kar pa je prav italijanskemu belcantu najbolj tuja stvar), – pa obvlada g. Egressy svoj »instrument« res tehnično dovršeno. In kar je še več vredno: ta dovršenost niti ne stopa preveč v ospredje, ampak je le nosilnica glasbeno umetniškega izraza. In tudi v tem oziru stoji g. Egressy na visoki stopnji; čustveni vsebini opernih arij seže prav do dna, da mu intenzivnost glasbenega podajanja večkrat niti ne zadošča več in skuša zato še podpreti z izrazitostjo spremljajočih kretenj, ki koncertnemu odru prav za prav niso nujno potrebne. A ker ima okus, pozna v tem tudi pravo mero; v vsem podajanju mu gre le za učinkovitejši izraz, nikoli za golji učinek. In to je še več kot samo zadeva okusa, to kaže na pravo umetniško zavest. Njegovo globoko občuteno podajanje je tudi občinstvo sprejelo s pristranim priznanjem.

Mlada sopranistka gđe. Ada Auersperg je menda to pot prvič javno nastopila. Poleg dveh duetov iz »Bohemce« in »Butterfly« z gosp. Egressyjem je zapela še samostojne arije iz obeh omenjenih oper in arijo iz »Traviate«. Brez dvoma ima lep glasovni material in tudi mnogo glasbenega talenta, a prav tako nedvomno je bil tudi njen javni nastop preuranjen. Če je njena nižja in srednja lega še kolikor toliko izdelana, pa so višine (in to že od dvočrtanega d-jaja naprej) ostre, brezbarvne, piskajoče, in še huje kot to, posledica izrazito krčevitega petja. Zato lahko z druge strani imenujemo njen nastop morda še pravočasen, da opozorimo na zgrešenost, lahko bi rekli celo zločin, ki ga je zagrešila tu šola. Tu namreč ne gre več samo za neizdelanost v registrirah, ali za manjše nepopolnosti v nastavku, prehodih, resonanci ali za pomanjkljivosti dihalne tehnike. Tu preli nenaravna, krčevita zloraba glasilk popolnoma uniči lep priroden talent. In zato lahko slijomo preko zgolj estetskih kriterijev in dvignemo proti pojmu takega pevskega »šolanja« v interesu mlade pevke same (kje se je šolala, nam ni znano) najostrejši veto!

Koncert na dveh klavirjih

Literatura za dva klavirja ni bogve kako obsežna: iz dobe predklasične, klasične in romantične imamo na razpolago le po nekaj tovrstnih del. Šele novejša doba je obrnila večjo pozornost na te vrste komorno glasbo. Zato je opaziti pri sporedih koncertov, ki nam jih prinašata že nekaj let ga. Marta Bizjak-Valjalo in gđe. Silva Hrašovec, kar nekaka zadrega. Njun zadnji koncert nam je poleg Clementijeve Sonate v B-duru pokazal le še eno večje delo: Tarengijeve Variacije na Schumanov tema. A te so kar impozantno razpredene z že kar germansko harmonsko in modularno nasitnostjo, ki ji pa tudi ravnotežje živa in pisana ritmična invencija. Za tema skladbama sta prišli še dve obdelavi Chopina (Preludij in Etuda), precej salonska Pfeiferjeva »Taran-tela« in precej prazna, modernistična Piccolijeva »Burleska«.

Igra obeh umetnic pa je vsakokrat skladnejša in popolnejša, tehnična izdelanost gladko premosti tudi težja mesta, ki jih n. pr. pri Tarengiju ni bilo malo. Idealno zvočno ravnotežje obeh instrumentov moti le – v kolikor ne prihaja v poštev še različna kvaliteta klavirjev – nekoliko preoster udar gđe. Hrašovecve, kar se je posebno opazilo pri Tarengiju, kjer je bila mehka igra ge. Bizjak-Valjalo skoro preveč potisnjena v ozadje. Tehnično in interpretacijsko z vso resnostjo pripravljeni in podajani spored je sprejelo občinstvo, ki je napolnilo malo Filharmonično dvorano z zanimanjem, s hvaležnostjo in priznanjem obeh umetnicama.

Vsi smo se razhajali z eno mislijo v srehi: Bog nam preloži ta križ sedanjih dni, za boj proti satanu pa nam daj moči in vere...

SPREJMEMO

raznašalce za časopise!

Uprava »Slovenca« in »Slov. doma«
Kopitarjeva ulica 6.

Umetniška razstava v Jakopičevem paviljonu

Ljubljana, 17. maja.

V nedeljo dopoldne je bila brez posebnih otvoritvenih govorov odprta v Jakopičevem paviljonu umetniška razstava, na kateri razstavljajo slikarji: Stane Kregar, Zoran Mušič, Nikolaj Omsers in Maksim Sedej ter kiparja Zdenko Kalin in Karel Putrih.

Je to umetniški rod, ki se je svoj čas družil v »Klubu neodvisnih« in ki je pred leti s svojim iskanjem novih izrazov in novih teženj vzbudil mnogo pozornosti in tudi različnih mnenj.

Sedanja razstava nudi v splošnem vtis umetniške zrelosti. Občinstvo, ki je že v nedeljo obiskalo to razstavo, je v umetninah sicer spoznalo svoje stare znanke, vendar pa je moralo priznati njihov velik napredek in izpopolnitev.

Že prvi dan razstave so Jakopičev paviljon obiskali razni ugledni predstavniki oblasti in ugledni ljubitelji umetnosti, nekateri starejši naši likovni umetniki in precej številno občinstvo. Kakor kaže, bo imela ta razstava v naši javnosti ugoden odziv. Podrobnejše poročilo o razstavi še priobčimo.

A. S. VAN DINE:

BOGINJA MAŠČEVANJA

KRIMINALNI ROMAN

»Hvala lepa, prav rad to storim... Počakal vas bom v salonu.« Stopil je k Blissu in mu dejal: »Globoko sem potr, gospod doktor. Zavedam se, kaj pomeni vse to za vas...« Hotel je reči še nekaj, a se je premislil in se podal proti vratom.

Bil je že sredi stopnic, ko se je Vance, ki je ves zamišljen zrl v kip boginje Sakmet, nenadno obrnil in zaklical za njim: »E, poslušajte gospod Salveter, ali bočete reči Haniju, naj pride sem?«

Salveter je prikal in odšel skozi jeklena vrata, ne da bi se količkar ozrl.

VII. POGlavJE

Prstni odtisi

Petek, 13. julija, ob 13.30.

Cez nekaj minut je Hani že prišel v dvorano. »Pokorno javljam, da sem tu, gospodje. Zelite?« je spregovoril ter samljavo pogledoval zdaj tega, zdaj onega.

Vance je bil že postavil še drug stol poleg tistega, ki je nanj stopil tedaj, ko si je ogledoval polico. Pomignil je Egipčanu, naj pride bliže.

»Zelo smo vam hvaležni za vaše vneto sodelovanje, Hani, mu je dejal saljivo. »Ali hočete biti tako ljubeznivi in stopite na tale stol ter mi natančno označite mesto, kamor ste bili postavili včeraj Sakmetin kip?«

Pazljivo sem opazoval Hanija in lahko bi prisegel, da se mu je čelo narahlo nagrbnilo, a prav nič se ni obotavljal, pač pa hitro storil, kar ga je Vance prosil. Počasi in globoko se je priklonil ter stopil k polici.

»Ne dotikajte se z rokami police,« ga je opozoril Vance.

»In tudi zavese ne prijemljite.«

Zaradi svojega dolgega kaftana so se Hani le s težavo povzpeli na stol, Vance pa na drugega.

Egipčan je nekaj trenutkov škilil po polici, potem pa s svojim koščnim prstom pokazal na neko točko tik ob robu police, nekako na sredi spodnjega, kakšnih šestdeset centimetrov širokega predala.

»Točno sem kaj sem ga postavil, effendi,« je pojasnil. »Če pogledate od blizu, boste na prašni polici še videli, kje je stal podstavek.«

»E, točno je to.« Čeprav je Vance imel temeljito zbrane svoje misli, je vendar neprenehoma motril Hanijev obraz, da bi iz njega kaj razbral. »Če pa pogledate še malo bolj natančno, boste lahko opazili še druge sledove na zaprašeni polici.«

»Morda je potegnil veter z okna...«

Vance je pripomnil:

»Vaša razlaga, Hani, je le malo preveč pesniška.« Pokazal je na točko blizu roba police. »Mislim, da niti vse puščavski veter ne bi mogel narediti teh znamenj okrog kipovega podstavka. Se vam ne zdi?... Ali pa ste morda postavili kip posebeno krepko...«

»Morda, a zdi se mi, da ne.«

»E, tudi jaz mislim, da tega niste storili že zaradi svojega praznovernega spostovanja do tega kipa.« Vance je stopil s stola. »Sicer pa se zdi, da je Sakmet stala čisto na robu police, nekako na sredini podstavka, ko je danes zjutraj prišel Kyle, da si ogleda nove starinske dragocenosti.«

Vsi smo radovedno zrla vanj... Še prav posebno pozorna pa sta bila Markham in Heath. Scarlett je imel čelo v samih gubah. Stal je nepremično in ni umaknil svojih oči z Vanceja. Celo Bliss, ki ga je dogodek očividno silno potrl in je bil videti ves pobit in otožen, je sledil prizoru z veliko pozornostjo. Bilo je očitno, da je bil Vance odkril nekaj zelo pomembnega. Preveč dobro sem ga poznal, da bi še spraševal po vzrokih njegove vztrajnosti, in nestrpnost sem pričakoval trenutka, kdaj bo tudi nam razodel, kar ve.

Markham je bil zelo nemiren in nestrpen.

»Kaj se ti je vendar posvetilo, Vance?« ga je vprašal ves vznemirjen. »Mislim, da zdaj ni primeren trenutek, da bi se šli skrivali...«

Tedaj se je zgodilo nekaj, kar je ves ta žalostni dogodek še bolj zamotalo.

Odprla so se glavna vrata in Hennessey, stotnik Dubois in policist Bellamy, izvedenci za prstne odtise, so prišli po stopnicah v dvorano.

»Oprostite mi, da sem vas pustil čakati, gospod narednik,« je spregovoril Dubois in podal Heathu roko. »A imel sem opravka z neko tatvino na Fulton Streetu.« Ozrl se je naokrog. »Kako je kaj, gospod Markham?« je vprašal načelnika Okrožne uprave ter tudi njemu stisnil roko. »To je pa gospod Vance, ne?...« je vprašal Dubois vljudno, a ne preveč navdušeno. Mislim, da se mu je Vance pri raziskavanju nekega prejšnjega zločina zameril, ker ga je le malo preveč potisnil ob stran.

»Ne bo dosti dela za vas tu, gospod stotnik.«

Heath je nestrpnost segel v besedo:

»Eno samo stvar bi rad, namreč da vzamete prstne odtise, ki so na tistemle črnem kipeu tam na tleh.«

Stotniku Duboisu se je obraz v hipu zresnil.

»Ne bo se treba muditi preveč dolgo,« je pomrmal ter se sklonil nad Sakmetin kip. »Kaj naj to pomeni? Eno tistih naj-sodobnejših del, ki so brez pomena, ne?«

»Zame pač nima nobenega pomena,« je odvrnil narednik, »če ne izsledite na njem kakšnih prstnih odtisov.«

Dubois je nekaj pomomljal, počel s prsti in s tem poklkal svojega pomočnika. Bellamy, ki je med pozdravljanjem ostal mirno za stotnikom, je stopil s težkim korakom naprej in odprl črno torbo, ki jo je bil prinesel s seboj. Dubois je vzel v roko velik robec ter z njim previdno dvignil kip in ga postavil na enega izmed stolov. Potem je vzel iz torbe nekako brizgalko ter natresel z njo po vsem kipu drobnega prahu žafranasto blede barve. Nato je rahlo odplah prah, kolikor ga je bilo preveč, si nataknil na oči povečevalno steklo, pokleknil ter si začel natančno ogledovati kip.

Hermes je zaslužen odpravil slabe Marsovc

Razen nekaterih dopoldanskih nogometnih srečanj, v katerih so se pomerili med seboj le mlajši igralci, ti so namreč tik pred začetkom svojih prvenstvenih tekem rezerv in juniorjev, sta bili na sporedu še dve tekmi, ki sta bili za domače prijatelje okroglega usnja največje važnosti. To sta bili srečanja med Korotanom in Mladiko ter prvorazredno srečanje med Marsom in Hermesom. Vse tekme so bile na hermežanskem stadionu.

Prva popoldnaska tekma je začela malo po napovedani 14 uri, ko sta se na igrišču prikazali rezervni moštvi

Mars rez. : Hermes rez. 2:0

Tekma je bila povprečna in navajen gledalec nogometnih iger je bil skoraj nezadovoljen s predvajanim nogometom. Marsovc so imeli srečnejšo nogo in so odpravili žilave Šiškarje, ki so se sicer mnogo trudili, vendar ta trud ni prinesel zaželenega uspeha. Obema moštvoma manjka precejšnja mera tehničnega znanja. Požrtvovalnost se ni vse. Tekmo je sodil g. Safonik.

Mladika : Korotan 5:1 (3:0)

Mnogo bolj razgibana je bila drugorazredna tekma med Korotanom in Mladiko, torej med starima rivaloma, katerih srečanja so bila vedno napeta in nudila dober nogomet. Tudi večeršnja igra med njima je bila razgibana, posebno se, ker dolgo časa ni hotela zgoz v gol. Prvi gol je padel šele v 37. min. Nedolžen center z levega krila je prišel pred vrata. Vratar je žogo sam porinil v mrežo in tako se je začela serija petih zgoditkov, ki so se padli za Mladikine barve in katerih realizatorja sta bila Šebenik 2 in Trškan 3. Korotan je zabil časten gol, ki ga je v polni meri zaslužil.

Moštvo Mladike je sicer zmagalo, vendar pa tako visokega rezultata gotovo ne zasluži, saj je bil Korotan dalj časa Mladiki popolnoma enakovreden protivnik le s to razliko, da v napadu, razen delavnega in dobrega Humra, ni bilo igralca, ki bi vedel kaj početi z žogo v nasprotnikovem 16 metriskem prostoru. Mladikin napad je bil razgiban in je dobro igral v polju, zgoditke akcij pa so bile zgolj individualna zasluga borbenejša Trškana, ki je trikrat potresel Korotanovo mrežo. Korotanova napaka je bila, da je pustila Trškana, ki je bil najnevarnejši v Mladikinem napadu, vedno nepokritega. Dobra je bila tudi Mladikina pomožniška linija, pa tudi obramba je bila solidna. Vratar ni imel težkega dela.

Korotanci so kazali, da se bodo čisto odrezali, saj so v polju dobro igrali in več prilik so imeli za gol, pa jih niso znali izkoristiti. Med Korotanci je bil daleč najboljši Hlumar v napadu, ki se je na vse načine trudil, da bi dosegel gol, vendar pa so ga Mladikarji dobro držali in mu niso dali do sapa. Razen njega ni bilo v Korotanovem napadu uspešnega moža. Napad je bil večeraj Korotanova Ahilova peta. Nasprotno pa je bila obrambna dvojica na mestu. Slaba točka je bil tudi vratar, ki bi moral vsaj nekaj dobljenih golov držati. Začetniška napaka pa je bil prejeti prvi gol. Tako se ne brani.

Po celi igri sodeč je Mladika zmago zaslužila, saj je igrala bolj povezano in taktično bolje. Po večeraj dobljenih dveh pikah vodi v drugem razredu zdaj Mladika s šestimi točkami pred Korotanom, ki si je do zdaj nabral 4 točka ter Žabjakom in Vičem, ki sta ostala do zdaj še oba brez točk. Sodil je g. Veshaver.

Hermes : Mars 3:0 (0:0)

Igrišče Hermesa. Gledalcev približno 800. Gole zabili za Hermes: Brodnik, Aljančič in Zupan. Sodil g. Deržaj.

Malo po 17. uri so začeli s tako dolgo pričakovano prvenstveno prvorazredno tekmo med Marsom in Hermesom, ki naj bi odločila, kdo od njih bo privedel do prihodnje nedelje, to pravimo zaradi tega, ker upamo, da bo Ljubljana v nedeljo spravila obe točki proti Tobačni tovarni, družbi Ljubljane. Nagajivo vreme se je nekaj časa kotalilo in marsikateri prijatelj nogometa spravilo do tega, da je ostal rajši doma, kot da bi se šel namakati na Hermes. No pa z namakanjem ni bilo nič. Pohleven dežek je ohladil soparno ozračje, tako da je bil dan takšen kot nalašč za nogometno borbena igra.

Sodniku g. Deržaju sta se predstavili moštvi v običajnih postavah, le v Marsovi pomožniški liniji smo opazili novega moža — Volkarija, nekdanjega igralca bivšega Celja. Marsovc so se postavili na svoja običajna mesta; pri Hermežanih pa je bilo nekaj pregrupiranih sicer še starih moči, ki pa so se večeraj obnesle od prve do zadnje.

Začetne poteze so bile v znamenju nerazume in žoga je romala od noge do noge, iz polja v polje bolj zaradi nervoznih udarcev kakor pa zaradi premišljenosti. Precejšen del prvega polčasa so na polju prevladovali Hermežani, ki so se v igro zagrizli. Marsovc so napadali le eporadično, vendar pa so bili njihovi napadi vedno nevarni in ustvarjali pred hermežanskim golom nevarne situacije. Nekajkrat se je nutila in temu i onemu napadu prilika za gol, toda žoga ni hotela v mrežo, kar pa je bilo nevarnega, so opravili obojestranski branilci ali pa vratarja.

Malo o zmagovalnem moštvu. Takoj moramo poudariti, da je Hermes zmago v polni meri zaslužil, čeprav rezultata s tremi goli razlike ni pričakovali tudi najbolj zagrizen Hermežan. Moštvo je bilo večeraj kakor prepojeno. Odlikovalo se je po požrtvovalnosti, po borbivosti in dobrem startu. Na vsako žogo so startali, kakor se dobri nogometašom spodobi. V polju so lepo kombinirali. Vrste so bile dobro povezane, kar gre predvsem zaslugi krilski vrsti, v kateri je bil pač najboljši Accetto, ki je premišljeno delil žoge. Rogelj v vratih je bil soliden in je nekajkrat pokazal dobre poteze. Nevarnega dela ni imel. Solidna in trda je bila večeraj tudi hermežanska obramba, ki ni dala Marsovcu napadu do sapa. V napadu pa je bila vsem le ena želja: kako potresti Marsovo mrežo in odpraviti Poljančane brez točk. Vsi napadaleci so dali od sebe kar najboljšo, posebno pa moramo pohvaliti pridnega in prisebnega Brodnika.

In Mars? Pokazal nam je igro, kakršne nismo vajeni od njega. Vratar ne nosi krivde na porazu; goli so bili zrelji. Obrambna dvojica je bila povprečna. Plekar mlajši je dal precej slabšo igro od zadnjih srečanj. Najslabša je bila pomožniška vrsta, za katero smemo reči, da je vprav ona izgubila večeršnjo tekmo. Med napadaleci in branilci je zijala velika vrzel in naloga pomožniške vrste je bila, da te vrzeli ne bi bilo. Slab dan je imel Slamič, pa tudi njegova pomožnica na levi in desni nista zadovoljivo opravila svojega dela. Za bodoča srečanja bo treba, da se Marsova pomožniška linija popravi za najmanj sto odstotkov, če bo moštvo hotelo še nadaljnjih pik. Napad se je trudil in kombiniral, nekaj je bilo tudi nevarnih strelav na nasprotnikova vrata, vendar pa so zgrešili cilj.

Lepo uspele delovne tekme pokrajinskega Dopolavora

Delovne tekme za leto XXI, ki jih je organiziral pokrajinski Dopolavoro skupno s pokrajinsko delavsko zvezo za Ljubljansko pokrajino v dneih 18. aprila in 2. ter 3. maja, so pokazale visoko stopnjo tehnične usposobljenosti tekmovalcev. Uspehi so sledeči:

Posamični tekmovalci:

Tekmovanje delavcev lesne industrije: 1. Dular Anton, tvrdka Bevc Adolf, Novo mesto; 2. Potokar Franc, tvrdka Naglas, Ljubljana; 3. Sprajcar Martin, tvrdka Cankar St., Črnomelj; 4. Dervovšek Stanko, tv. Trink Ferdo, Črnomelj.

Tekmovanje krznarjev: 1. Podlogar Franc, tv. Rot Ana, Ljubljana; 2. Kočevar Jože, tv. Eberl, Ljubljana; 3. Suhadolc Jože, tv. Lapajne, Ljubljana.

Tekmovanje izložbenih aranžerjev v oblačilni stroki: 1. Šepic Pavel, tv. Sinkovec & Soss, Ljubljana; 2. Pukl Rajko, tv. Weigun, Ljubljana; 3. Bočko Ladislav, tv. Skaberne, Ljubljana; 4. Repar Zvonimir, tv. Ravnikar Josip, Ljubljana; 5. Bajzelj Drago, tv. Krisper Ljubljana.

Tekmovanje trg. sotrudnikov v tekstilni trgovini: 1. Lupnik Ivan, tv. Julij Vovčina; 2. Tome Stane, tv. Marijana, oba v Ljubljani; 3. Marinič Janko, tv. Plut M., Črnomelj; 4. Bradarč Emil, tv. Lenassi Gerkman, Ljubljana; 5. Butala Leopold, tv. Plut M., Črnomelj.

Tekmovanje slaščičarskih delavcev: 1. Lenardi Karel, Ljubljana; 2. Salomon Ljubomir, tv. Morela Franja; 3. Dolinar Lojze; 4. Sterle Herman, tv. Križavčič Jakob; 4. Novotny Teodor, tv. Novotny Terezija, vsi v Ljubljani.

Izmed vajencev je prejel prvo nagrado Gačnik Franc, tv. Pelicon, Ljubljana.

f) tekmovanje šivilj srajc: 1. Sever Julijana, tv. Skabar Pavla, Lj.; 2. Suster Vera, tv. Triglav, Lj.; 3. Goršič Marija in Smrekar Dragomira, tv. Olup, Lj.

g) tekmovanje pletilj: 1. Petelin Marjanca, tv. Lazar, Lj.; 2. Pristav Marija, tv. Rozman, Lj.

h) tekmovanje šivilj: 1. Kosi Bogomira, tv. Skabar Mira, Lj., Makle Franciška, tv. Zivič, Lj. in Loboda Marija, tv. Zivič, Lj.; 2. Klemenc Marija, tv. Sikonia Marija, Črnomelj; 3. Irt Nada, tv. Sikonia Marija, Črnomelj. Vajenke: 1. Babor Ana, tv. Sikonia Marija, Črnomelj; 2. Stražar Vida, Lj.; 3. Znidaršič Ivanka, Lj.

i) tekmovanje šipkaric: 1. Breskvar Vera, tv. Vezena, Lj.; 2. Rotaček Ana, tv. Vezena, Lj. j) tekmovanje za modiste: 1. Ivane Majda, tv. Klopčar, Lj.; 2. Ogorelec Božena, tv. Mahnič Zofija, Lj.; 3. Kvoder Kamila, tv. Sedej-Strnad, Lj.; 4. Ogrin Marija, tv. Klopčar, Lj.

k) tekmovanje za frizerke: 1. Zagar Vida, tv. Gud Aleksander, Lj.; 2. Somrad Vera, tv. Ela, Lj.; 3. Švajger Ivanka, tv. Satošek, Črnomelj. Vajenke: 1. Vamlek Elza, tv. Navinšek, Lj.; 2. Zaletež Alojzija, tv. Adam Ivan, Novo mesto; 3. Bandaž Nada, tv. Kos Jernej, Lj.

l) trgovske nameštke za tekstilne proizvođe in žensko konfekcijo: 1. Repar Jožica, tv. Perles, Lj.; 2. Aleš Anica, tv. Sinkovec, Lj.; 3. Glavina Cvetka, tv. Brus Matilda, Črnomelj; 4. Bergant Maruša, tv. Demšar Lovro, Lj.; 5. Velkavrh Antonija, tv. Eger, Lj. Vajenke: 1. Poljak Franciška, tv. Šmale Ivanka, Lj.; 2. Vranešič Anica, tv. Zaje Jakob, Črnomelj.

O Marsovem napadu ne more večeraj nihče reči nič dobrega, še najmanj pa to, da bi napadaleci hodili na pomoč krilem in da bi startali na žogo. Slabo je bilo tudi to, da so vse premalo igrali na Piskarja, ki je v celem dobil kakšnih deset žog. Tako malo se z dobrimi krili ne igra.

Vse v vsem: Hermežani so lepo in pripriljivo odpravili večeraj nevarne Poljančane in si pripisali nadaljnji dve dragoceni točki, ki jim bosta lahko krepko pomagala na drugo mesto; na drugo pravimo zaradi tega, ker mislimo, da bo na čelo tabele prišla Ljubljana, ki ji po dosedanjih igrah prvo mesto tudi gre.

Madžarska : Švica 3:1

Včeraj sta se v Zenevi pomerili državni predstavniki Madžarske in Švice. Za to srečanje je vladalo veliko zanimanje in je prišlo na tekmo nad 25.000 gledalcev, ki pa so odhajali z igrišča razočarani, saj so morali gledati poraz domačih predstavnikov, ki so podlegli boljšim Madžarom v razmerju 3:1. Madžari so bili v vseh vrstah boljši in so imeli precejšen del igre v svojih rokah, čeprav se je tudi švicarjem večkrat ponudila prilika, da bi povečali rezultat. Po polovičnem uspehu, ki so ga švicarji dosegli pred nedavnim proti Hrvatoma, ko so igrali z njimi le neodločeno, in po večerajšnjem porazu kaže, da letos švicarji niso v najboljši formi. Včerajšnjo tekmo je sodil nemški sodnik dr. Bauwens.

Mladika rez. : Žabjak rez. 2:0

Mars subj. : Žabjak subj. 1:0

Hermes jun. : Mars jun. 5:0

Klasifikacija za okraje: 1. Črnomelj, 2. Novo mesto, 3. Ljubljana. Neklasificirani: Logatec in Kočevje.

Ženska propagandna tekmovanja

Lahkotletska zveza v Ljubljani bo organizirala 30. maja žensko propagandno tekmovanje, katerega program je sledeč: teki: 60 m, 100 m; skoki: v višino in dolžino; meti: met krogle (4 kg) in kopja (0,6 kg).

Tekmovanje bo na sportnem igrišču Hermesa v Šiški. Zbirališče tekmovalk, razdelitev števil in poziv ob 9.

Prijave se sprejemajo do 28. maja pri zvezi, Bleivsevo 1a. Vpisnina znaša 1 lro. Pri vpisnini mora tekmovalka izjaviti za kateri klub, šolo, organizacijo bo tekmovala, predložiti mora sportno izkaznico ali provizorično izkaznico.

Tekmovanja se lahko udeležijo samo atletinje, ki so vpisane v anagrafskih registrih za prebivalstvo pokrajine. Ena atletinja lahko tekmuje le v eni disciplini.

Pričenja se pomladanska gobarska sezona

Ljubljana, 17. maja.

Kronisti so z veseljem in notranjim zadovoljstvom zapisali, da se je te dni pričela kopalna sezona. Zaradi natančnosti in kronistovske vestnosti moramo omeniti, da se je kopalna sezona »oficielno«¹ pričela v soboto na Zofkin dan v kopalnici »Ilirije«, drugače pa je človek lahko že sredi aprila, ko je sonce tako lepo ogrevalo zemljo, opazil zgodnje kopanje na prostem, ki so se mirno in vztrajno sončili ter za nekaj sekund skakali tudi v vodo, da so se osvežili in očistili.

Letošnji majnik nam v pogledu lepega vremena ne dela ne sitnosti, ne preglavic, ne težav, kajti z doslednim dnevnim vremenom moramo biti kar zadovoljni. Dežja smo dobili toliko, da je bila zemlja namočena, sonca pa sedaj toliko, da vse rastline bujno raste in se razvija po najboljši človekovi volji in želji. V prvi polovici majnika je vremenar zaznamoval, da smo prav 15. maja dosegli rekord v dnevnim maksimalni temperaturi, kajti v mestu je bila v soboto dosežena najvišja temperatura 26,8° C nad ničlo. Na dan Zofije, ki je zaznamovana kot nosilnica dežja, je bilo prav vroče in take vročine vremenska kronika ne pomni kmalu na ta dan. Zato je bilo pač veliko vrvenje tam na »Iliriji«, kjer so začeli s kopalno sezono.

Sedaj pa se pričanja še druga sezona, ki je za siromašnega človeka veliko večjega pomena kot kopalna. Pričenja se pomladanska gobarska sezona. Gobarji računajo, da bo letošnja za gobe prav dobra. Če sedaj vse kaže na to, da bomo res mogoče oblagodarni z vsemi dobrimi gobami. Po bližnjih gozdovih na Golovcu in Rožniku so ljudje že dobili lepe jurčke, nekateri prave velikane, drugi pa one lepe in male jurčke, ki so najboljši za vlaganje. Ni čudno, da v nedeljo že mnogi izkušeni in v gobarstvu podkovani gobarji drveli iz mesta na Golovec in Rožnik ter so marljivo stikali za gobami. Nekateri so imeli veliko srečo. Nabrali so precej gob, drugi pa so se vračali domov praznih rok, ko so si napravili račun, da bodo prinesli družinici kak priboljšek k mesu. Ta sezona, kakor smo omenili, je za siromake po-

LJUBLJANA

Koledar

Ponedeljek, 17. velikega travna: Pashal Baj-lonski, spoznavalec; Bruno, škof; Jošt, opat.

Torek, 18. velikega travna: Erik, kralj in mu-šenec; Aleksandra, devica in mučenica; Venancij, mučenec.

Obvestila

Lastnikom čekovnih računov pri Poštni hranilnici. Z ozirom na oba svoja prejšnja poziva lastnikom čekovnih računov, ki sta bila objavljena v Službenem listu za Ljubljansko pokrajino št. 14, z dne 17. februarja 1943, in št. 31, z dne 17. aprila 1943, sekvester Poštne hranilnice v Ljubljani poslednjič objavlja, da morajo to terjatev pisмено prijaviti vsi lastniki takega čekovnega računa pri bivši Poštni hranilnici v Beogradu, Zagrebu in Ljubljani ali pri kateri drugi bivši podružnici, ki imajo svoj domcil ali sedež v Ljubljanski pokrajini ali v ostali kraljevini Italiji. Rok za prijavo se podaljša še za en mesec in zapade nepreklicno 17. junija 1943. Za hranilne vloge zaenkrat ni treba vlagati še nobenih prijav.

Instrukcije — Novi (Turjaški) trg 5 — priprava za nižje in višje tečajne izpite na srednjih in meščanskih šolah. Ločena priprava za dijake 3. in 4. razredov srednjih in meščanskih šol se začne 17. maja. Honorar za vso pripravo zelo nizek. Vpisovanje dnevno od 8—12 in od 14—16: Novi (Turjaški) trg 5, III. nadstr. Instrukcije.

X. javna produkcija gojenecv šole Glasbene Maticice bo v sredo, dne 19. t. m., ob 18 v mali filharmonični dvorani. Ker bo to predzadnja produkcija v letošnjem šolskem letu, opozarjamo stare in prijatelje mladine na njo. Podrobnosti spored se dobi v Knjižarni Glasbene Maticice.

Nocojšnji simfonični koncert v veliki unioński dvorani se bo začel točno ob pol 7, na kar se prav posebno opozarjamo. Občinstvo prosimo, da pravočasno zasede svoja mesta v dvorani in omogoči tako redni začetek. Nocojšnji koncert bo vodil dirigent Drago M. Šijanec, izvajal simfonični orkester, in sicer sledeči spored: 1. Mancinelli: Beg zaljubljenecv iz Chiggie iz suite »Beneški prizori«; 2. Rahmaninov: Koncert za klavir in orkester v c-molu. Solistka-pianistka Rosina Orlandini-Bottai; 3. Čajkovski: Simfonija št. 6 v h-molu, op. 74. — patetična. Začetek ob pol 7.

valstvo pokrajine. Ena atletinja lahko tekmuje le v eni disciplini.

Tekmovanja se lahko udeležijo atletinje, ki so prvo leto vpisane v zvezo ter niso dosegle v dosedanjih tekmovanjih prvih pet mest, ter tudi vse, ki še nimajo sportne izkaznice; v tem slučaju si morajo preskrbeti provizorično izkaznico, katero bo izstavila lahkoatletška zveza v Ljubljani po vplačilu vpisnine 1 L.

membejša kot kopalna. Zakaj? Siromaki se že pripravljajo, da bodo hodili nabirat gobe in si bodo z njimi prisluzili kako lro. Nabiranje gob se bo mnogim izplačalo. To je n. pr. pokazal sobotni živilski trg. Nekdo je prinesel na trg košaro lepih velikih in malih jurčkov. Začetil jih je prodajati. V kratkem jih je prodal. Ceno je držal nekam tajinstveno. — Tehtal pa je tudi gobe tako, kakor tehtajo lekarnarji v svojih lekarnah. Tako, kakor tehtajo najdražje zdravilne praške, Z največjo natančnostjo je možakar gledal, da ni dal kakih gospodinji preveč, a gospodinje pa so tudi gledale, da jim ni odtehtal preveliko gob. Šlo je za vsako najmanjšo gobicco. Možakar je spravil, kakor pravijo, čedne denarce za jurčke, nabrane nekeje v golovskih gozdovih.

Nedelja splošno ni bila tako prijetno topla kot sobota. Bilo je podnevi močno vetrovno. Tako-le okoli 16 popoldne so pridrevli nad mesto črni, kopičasti oblaki, noseč mnogo dežja. Nad mestom se je vsulo le nekaj kapljic. Nevihla je šla mimo nas naprej proti zapadu tja za Krim. Huiše je moralo biti okoli Kamnika. Tudi ponoči je bilo pričakovati, da se bo nad mesto vtila ploha. Okoli 2 zjutraj je divjal močan veter. Pa spet je bilo le nekaj deževnih kapelj.

Z Gorenjskega

Zborovanje železničarjev od Lesc in Bleda do Kamnika je bilo nedavno sklicano v Kranju. Govoril je okrožni vodja Kues. Apeliral je na tovarništvo železničarjev, ki edino lahko jamči za redno službovanje. — Nato je govoril o socialnih razmerah pri državni železnici in je zagotavljal, da se v okrožju državnega železniskega ravnanstva v Beljaku stori vse, da se zagotovijo socialne potrebe uslužbencev. Nikakor pa zdaj ni čas, da bi železničar bolehal za vsako malenkost. V ostalem je Kuss ugotovil, da izvršujejo železničarji na Gorenjskem pridno in vestno svojo službo.

Edgar Wallace:

Žabar s krinko

»Kam me peljete?« je končno vprašala.

Na to vprašanje pa ni dobila nobenega odgovora. Premišljevala je, ali ne bi sedaj kazalo, da bi se izmuznila iz neznančevega varstva ter skušala pobegniti. Mislija je, da bi ji tema, ki je bila takšna ko v rogu, pomagala pri begu. Prav ko je to tuhtala, je videla na svoji desnici vodni sij — okroglo, strahotno blede pego.

»To je Morbyjsko polje,« si je rekla, kajti sedaj je spoznala kraj, kjer je bila.

»Ali me peljete h kamnolomu?«

Tudi tokrat ni dobila odgovora. Brez odmora so hodili kar naprej. Uganila je, da niso več daleč od kamnoloma. Rada bi izvedela, kakšna usoda jo čaka, če bo žabarja čisto odklonila, kakor je nameravala. Ali jo bo ta strahovalec usmrtil?

»Čakaj!« je dejal nenadno žabar in izginil v temi. Zagledala je luč, ki je prihajala iz majhne lesene hišice. Prav za prav sta bili dve svetlobni pegi, ena podolgovata, druga pravokotna. Videla je eno samo okno in ena vrata. Pravokotnik, ki je predstavljal okno, je hitro potemnel, kajti žabar je zaprl oknice. Potem je videla žabarjevo postavo s strašno krinko na obrazu. Kot

peklenska pošast je stala med podboji.

»Pridi!« je zapovedal in ona je šla ko hipnotizirana k njemu. Pred vratmi v kočo se je hotela izmakniti, a že jo je žabarjeva krepka roka trdno prijela za zapestje.

Žabar jo je potegnil v notranjost, vrata zaprl in zapahnil. Sedaj je bila v koči sama z žabarjem. Njena radovednost je bila večja od njene bojazni. Ogledala si je majhen prostor, v katerem sta bila. Soba je bila nekako šest metrov dolga in štiri metre široka. Pohištvo je bilo zelo preprosto — miza, postelja, dva stola in peč. Lesena tla so bila pokrita s staro, mazano preprogo. Na eni lesenih sten so bili pritrjeni dolgi stekleni valji, v katerih je bila opalna mešanica ali nekakšna tekočina. Zraven valjev je videla dva ozka zaboja, ki sta bila brčkone, tako je sodila vsaj po lesu — še popolnoma nova.

Žabar s krinko je sledil njenim pogledom in ona je videla, da se je nasmehnil.

»Zlato!« je dejal. »Tvoje zlato — najino zlato. Vsega skupaj je milijon funtov sterlingov!«

Ela ga je pogledala vsa presenečena.

»Uredi se!« je dejal.

Govoril je hitro in v trgovskem tonu. Pričakovala je, da se bo vsedel zraven nje in da bo snel krinko. Toda kar se tega tiče, se je razočarala. Skozi naočnike na krinko je videla, kako ostro jo je opazoval.

»Sedaj, Ela Bennettova, odgovori: Ali se hočeš poročiti z mano? Ali bi se morda raje spremenila v nič? Zapustila boš to kočjo ali kot mrzlo truplo ali kot moja žena.«

Žabar je vstal, šel k steklenima valjem ter potrkal s prstom nanje. »Enega izmed teh bom razbil ter snel svojo krinko. Tako boš imela vsaj zadoščenje, da boš vedela, kdo sem, preden umreš. Toda videla me boš še le trenutek prej, preden se boš poslovila od tega sveta!«

»Nikoli se ne bom poročila z vami!« je dejala. »Nikoli! In čeprav ne bi imela nobenega drugega vzroka ko tega, da ste se do mojega brata pokazali v vsej svoji umazaniji in bednosti!«

»Tvoj brat je norec,« je dejal z volim glasom, »in vseh teh muk mu ne bi bilo treba preživljati, če bi mi že takrat obljubila, da se boš z mano poročila. Jaz sem namreč pripravljen moža, — polblaznega — ki bi priznal, da je on usmrtil Lew Brady-a, in jaz bi sam potem prevzel tveganost, da bi podpiral njegovo izpoved.«

»Toda zakaj neki se hočete z mano poročiti?« ga je vprašala.

To vprašanje je zvenelo čudno, skoraj bi reklo blazno, toda njen položaj

je bil tako obupen, da je to izgovorila hladnokrvno in povsem mirno.

»Ker te ljubim,« se je glasil odgovor. »Če te ljubim tako, kot te ljubim Gordon, tega ne vem. Saj je lahko mogoče, da si ti nekaj, česar jaz ne smem imeti in prav zaradi tega mi še več pomeniš! Vidi pa, da ni bilo še nikoli ničesar, kar bi se upiralo moji želji.«

»Prej bom blagoslovljala svojo smrt,« je rekla urno in spet je slišala njegov zoprni hohot.

»So na svetu še druge stvari ko zgolj smrt za tako fino čutečo deklico, ko ste vi,« je dejal naglašujoče besedo za besedo, sin umrla boš, šele ko bo vse pri kraju!«

Pogledal jo je in nekaj v njegovem pogledu je bilo silno presunilo, da ji je vzelo dah.

»Morda ne boš nikoli videla mojega obraza,« je rekel in iztegnil roko po petrolejki, ki je stala na mizi. Privil je počasi steno in v sobi je postajalo vedno temnejše.

Naenkrat je zaslišal na vrata priglušeno trkanje.

»Tapp, — tapp, — tappatpapp, — tapp.«

Žabar je tiho vstal, a roko je imel še vedno na svetilki.

Trkanje se je ponovilo. Odvil je malo stenj ter stopil do vrat.

»Kdo je zunaj,« je vprašal.

»Hagn!« je odgovoril globok glas in žabar je stopil za korak ves začuden od vrat. »Hitro odpri!«

Žabar je odprl težko železno palico, potegnil ključ iz žepa in odprl ključavnico.

»Hagn, kako si se pa rešil?«

Vrata je dolešč odprl in takšno silo, da se je žabar kar opotekel proti steni. Ela je od veselja vzkliznila.

Med podboji je stal gologlav mož, v svetlečem se dežnem plašču.

Bil je Joshua Broad.

»Nazaj!«

Broad je ni pogledal, toda Ela je vedela, da so bile besede njej namenjene. Stopila je v kot ter strmela ko kamnita soha. Broadovi roki sta tičali globoko v žepih dežnega plašča. S pogledom se je kar zaril v žabarja.

»Harry,« je dejal pridrušeno, »ti več, kaj zahtevam!

Temeljita priprava za primer vdora v Francijo

Nemci niso zgradili le močnega obrambnega zidu ob obali, pač pa so primerno poskrbeli tudi za obrambo v notranjosti Francije

O močni utrdbah oziroma o več ali manj utrjenem obrambnem zidu, ki so ga Nemci zgradili ob skrajnega severnega konca Norveške do španske meje na Pirenejih, so zlasti nemški in italijanski listi zadnje čase že mnogo napisali, a še vedno nas presenečajo z novimi podrobnostmi, kako temeljito so se Nemci pripravili v Zahodni Evropi za primer, če bi Angličani in Amerikanci skušali vdreti v Evropo. Nekaj novih zanimivosti o tem obrambnem zahodno-evropskem zidu nam opisuje italijanski posebni dopisnik Raffaello Romano v svojem poročilu od nekje iz Francije. Med drugim piše tudi tole:

»Sodobna vojna je iznašla že vse mogoče načine, kako sovražnika presenetiti z napadom. Sprito tega se je rodila potreba zavarovati se pred vsako možnostjo. Zavedajoč se tega so naši zavezniki Nemci uredili v zasedenih deželah kar cel obrambni sistem. Zlasti v Franciji je ta organizacija dosegla takšno stopnjo popolnosti, da se zdi res vsega občudovanja vredna.

Čez vso Francijo je razpeta

najgostejša mreža vojaško važnih naprav

glavnih utrdb in postojank za lažje orožje. Tam imajo cestne zapore, ovire vseh vrst za primer, če bi sovražnik poskušal prodrati s svojimi oklepniki in motoriziranimi oddelki, opazovališča, priprave, s katerimi lahko že na velike razdalje slišijo, da se bližajo sovražna letala, ter nešteto drugih stvari.

Potem ko sem videl vse obrambne naprave ob belgijski in francoski obali, ob Rokavskem prelivu in ob Atlantiku ter obrambne naprave ob Sredozemskem morju, sem si šel ogledat tudi, kako so poskrbeli za obrambo na notranjih predelih Francije. Nemci dopuščajo med drugim naslednji

dve enostavni možnosti

1. Sovražnik ima lahko srečo pri svojem izkrcanju, lahko se mu tudi posreči prebiti naše številne obrambne črte na kakšni točki ter prodrati v notranjost dežele.

2. Sovražnik lahko tudi nepričakovano spusti kje svoje padalce in z letali prepeljane čete na kakšnem kraju zasedenega ozemlja.

Vpravi sprito teh pomislov so tudi v notranjosti dežele storili vse potrebno. Tako so se zavarovali, kakor da ne bi bilo tiste stra-

Kratke za robom

Posebne stroje pisne in stenografske tečaje za vojne slepce je ustanovila nemška delovna fronta. Kakšne presenetljive uspehe je s temi svojimi tečaji dosegla, pač najbolje dokazuje dejstvo, — pravi neko poročilo iz Berlina — da je na eni zadnjih tekem v stenografiranju, tekmi, ki se je udeleževalo 1600 tečajnikov, zmagal nek vojni slepec. Bil je to edini od vseh tečajnikov, ki je bil slep, a si je kljub temu pridobil takšno spretnost v stenografiranju, da je v eni minuti napisal 240 besed.

Novo vrsto radioskopski aparat je sestavil — poročajo iz Berlina — nek nemški inženir. Z njim je mogoče posneti drugo za drugo sto radioskopskih slik, ne da bi bilo treba odpreti kaseto. Z novim aparatom je mogoče narediti dvanajst slik na minuto.

Nov plojni prekop nameravajo zgraditi med Donavo in Tiso. Po poročilu iz Budimpešte bo ta prekop v celoti dolg 107 km, širok pa 100 metrov. Dela bodo trajala kakih deset let, stroški za zgraditev vsakega kilometra tega prekopa pa bodo znašali okrog enega milijona pengov, kar je približno pet milijonov lir.

Nad 600 milijard kubičnih metrov metana lahko dajo novi vrelci metana v Transilvaniji, kakor so ugotovili na podlagi zadnjih preiskovanj. Važnost metana kot vira toplotne energije je vedno večja. Vsak kubični meter tega plina proizvaja okrog 8500 kalorij in je potemtakem metan dosti bolj racionalen kakor pa premog ali nafta.

4 milijone kg zapredkov sviloprejkje izvažajo vsako leto iz Bolgarije, kakor pravi neko poročilo dopisnika CE iz Sofije.

Prvenstvo v nabiranju lastnoročnih podpisov si je brez dvoma priboril neki Milorad Rajković. V posebni knjigi je zbral nič manj ko 50.000 avtogramov slavnih mož in žensk. Do takšne čudovite zbirke seveda ni mogel priti, če bi se bil vedno držal le doma. Pravijo, da je prišel na tem svojem nabiranju avtogramov trikrat okrog sveta!

hotne obrambne črte ob obali. Povsod so zgradili utrdbe iz železobetona in jih sijajno maskirali. Nad vsakim cestnim križiščem bedi artilerija in nad vsakim krajem, ki je količkar važen, preže puške ali kakšna dobra strojnica. Mostovi, železniške proge, električne centrale, gasometri, radijske postaje, telefonske centrale, mesta in podeželski kraji, ravnine in hribi, bližnje okolice mest ter odprta polja zunaj na deželi — vse to je zastraženo z vojaškimi posadkami, ki budno pazijo na vse, kar bi se utegnulo zgoditi. Vsako najmanjšo stvar imajo pod svojim nadzorstvom.

Zaščita dežele — navsezadnje je to tudi splošna zaščita Evrope, zakaj vsaka odrezana točka, kamor bi se sovražnik posrečilo stopiti, bi takoj postala nevarna točka za vse evropsko celino — je zares totalna, zakaj Nemci so znali na občudovanja vreden način ukreniti vse potrebno.

Videz in resnica

Na videz se zdi, kakor da na vsem tem širnem področju ni nikjer nobenega nemškega vojaka, pa tudi ne nobene strojnice. Toda v resnici so to morda vpravi tisti kraji, kjer so obrambne naprave najmočnejše. Vse je maskirano in skrito tako, da človek skoraj ne bi mogel verjeti. Vse je urejeno tako, da človek še daleč nima vtisa, da so to zasedeni kraji. Povsod železna roka v zametastih rokavicah.

Toda te zametaste mehke roke znajo biti če je treba, tudi jeklene. Nemci v Zahodni Evropi niso zgradili le najsodobnejših utrdb in obrambnih naprav na podlagikušenj, ki so si jih pridobili v bojih na tolikih krajih v Evropi in Afriki v času sedanje vojne, pač pa so tja poslali tudi zelo mnogo divizij najboljših vojakov ter jih opremili z najpopolnejšim orožjem.

Najnovejše orožje

Prav tako kakor na evropskem vzhodu nimajo nemški vojaki — vsaj po veliki večini ne — nič več takšnega orožja, kakor so ga bili imeli ob začetku vojne. Tudi na tem polju vedno kakšna novost, zaradi katere je nemška vojska na zahodu lahko obdržala največjo udarnost. Ta napredek glede orožja gre vzporedno z vsemi napredki vojne tehnike. Med najnovejše orožje, s katerim razpolaga nemški vojak, spadajo na primer tudi najsodobnejše vrste strojinic in protitankovskih topov ter velik tank »Tiger«, ki je najpopolnejši na svetu. To najnovejše orožje je dokazalo svojo veljavo na vzhodnih evropskih bojiščih, in to orožje imajo zdaj pripravljeno tam še v dokaj večjem številu za tedaj, ko se bodo vneli spet hujši boji. Če bo sovražnik hotel, bo to orožje tudi na zahodu pokazalo, koliko je vredno.

Tudi v notranjosti dežele

neprestano urijo vojake

v rabi orožja in v izvajanju vojaških nastopov. Nešteto krat nas je kje na francoskih cestah, po katerih smo se častikarji vozili s posebnim avtobusom, iznenadilo regljanje strojinic in grmenje topov nekje v bližini, čisto smo tudi videli, kako se je pehota pognala v naskok na namišljeno sovražnikovo postojanko, ali kako so navalili tanki in druga oklepna vozila. Sreča za nas, da so bile vse to samo vaje in da so bile krogle iz lesa ali iz papirja, zakaj vojaki, ki so imeli pred seboj edini cilj, zavzeti »sovražnikovo« postojanko, ki so jim jo v svojem bojnem ukazu označili njihovi poveljniki, se niso prav nič zmenili za ropot našega avtobusa. Ljudstvo po teh krajih je bilo opozorjeno na te vaje in zato takrat ni hodilo po teh cestah, kjer bi jih tudi lesene krogle iz strojinice lahko ranile. Mi pa smo se čisto nepričakovano pripeljali tam mimo, in častnikom, ki so nas spremljali, je bilo naravnost všeč, da so okrog nas frčale tiste neškodljive krogle.

Akrobatska spretnost

Nekoč sem imel priliko gledati vaje z oklepnimi vozili. Vsak vojak, ki pripada posadki teh jeklenih orjakov, najsodobnejših bojnih sredstev, kar so jih zgradili Nemci, je strokovnjak zase. Vsak vojak ima svoje orožje, ki ga pozna do vseh potankosti. Ne moreš mu zastaviti vprašanja, s katerim bi ga spravil v zadrego. Na vse ti zna odgovoriti. Najprej se vsak vojak nauči, kako se skače na oklepno vozilo in kako iz njega. Ta začetni pouk traja tri mesece. Vsak dan takšne vaje ponove nešteto krat. Na koncu sem videl, kako so vojaki

HENRIK SIENKIEWICZ

ROMAN V SIKAH

383.

Petronij se je bal, da bo Tigelin vendarle skušal kaj skovati proti Viniciju in deklici, če ne zaradi drugega zaradi tega, da bi se masčeval nad njim. Zato je Viniciju svetoval, naj z Ligijo takoj odide na Sicilijo. A mladi plemič ni hotel o tem nič slišati, dokler ne bi deklica docela ozdravela. Petronijevo bojazn ga ni nič plašila. Na vsa njegova svarila je odgovarjal samo:

»Bila je na turovih rogeh, pa jo je Kristus le rešil. Tudi zdaj se ji ne bo nič zgodilo.«

Čez dva dni so Ligijo po zdravnikovem naročilu že začeli nositi na vrtove, ki so obdajali Petronijevo vilo. Vinicij je njeno nosilnico krasil z vetrnicami in perunikami, da se je ob tem spominjala atrija v Aulovi hiši.

384.

Pogosto sta posedala v senci košatih dreves, se držala za roko ter se menila o nekdanjih skrbih in bolečinah. A v vseh teh spominih ni bilo nič bridkosti več, zdelo se jima je, da vse to leži daleč za njima v megleni preteklosti. Novo, neznanško blaženo življenje ju je zdaj sprejemalo v svoj objem.

skakali v tanke in iz njih s takšno spretnostjo, da bi jim jo še poklicni akrobati zavidali.

Potem jih začno učiti, kako je treba voditi vozilo, kako ravnati z radijskim aparatom in z orožjem. Treba je znati vse to in še marsikaj drugega, če naj se vojak, ki pripada oklepni oddelku, v vsakem položaju znajde. Neverjetno je, kaj vse premorejo ne samo težki tanki, pač pa tudi lažja bojna vozila. Ne zadržijo jih nobena stvar, ne zaraščen gozd, ne strma vzpetina, ne voda.

Hvaležni Angležem, da so prišli pogledat

Posebni dopisnik potem piše, da je nekoč prisostvoval tudi veliki bitki med oklepnimi vozili, bitki, ki so se je udeleževala tudi letala. Pravi, da je med temi vajami priletelo nekaj

sovražnikovih oglednih letal. Protiletalske baterije so začele streljati nanje, ne da bi vedele, da so to sovražna letala. Angleški letalci niso pričakovali takšnega sprejema. Takoj pa so se dvignila z letališč, ki jih je v Franciji vse polno, tudi nemška lovka letala in Angleži so se morali zaplesti v boj. Slednjič so jo angleški lovci morali pobrisati in povedali so mi pozneje, — končuje italijanski časnikar svoj popis — da se je eno sovražnikovo letalo v zraku užgalo in treščilo na tla. Sodniki, ki so bili določeni, da povedo svoje mnenje o vojaških vajah, pa so rekli, da so Angležem zelo hvaležni, ker so nemški vojaki še bolj resno vzeli svoje vaje, ki so vpravi zaradi prihoda angleških letal mnogo pridobile na svoji vrednosti.

»Slov. dom« v vsako hišo!

CONRAD RICHTER:

PLANJAVA

Strmel sem v ta bleščec, živahen obraz, vprašujoč se v srečo, ali je bilo sploh mogoče, da sem bil pred nekaj minutami videl sploh kakšne starostne znake. Ves čas me je zasipavala z vprašanji o Jimmyju, Sari Bethi in njenem možu, ki ga še ni bila nikoli videla. Slutil sem, da ji je bil Brock javil te novice. Čudno je bilo, kako sem si ga prvič po tolikih letih predstavljal: kot enega izmed tistih treh zaspanih otročičkov v dolgih spalnih srajcah, stiskajočih se k svoji materi, ki je ob zgodnji uri v sobi, razsvetljeni s svečami, skoraj veselo sedela tam obločena, s klobukom na glavi in z rokavico na eni roki, že tako dolgo tega; poslušajoč jo, da gre na potovanje, pa da se bo prav kmalu vrnila in da bo prinesla tistemu dvojno darilo, o katerem bo črna Hetty lahko povedala, da se je obnašal kot majhna dama ali gospodič.

Skozi okno sem opazil ljudi na cesti, ki so gledali z galerije Gaylordove sedlarne. Takoj sem vedel, da je bil nekdo spoznal Lutie Brewtonovo. Iz predsobe so se začeli hitri koraki in Myra Netherwoodova, visoka in osivela, je razburjeno planila v sobo.

»Gospod doktor, povedali so mi...« je pričela. »Lutie!« In padli sta si v objem.

Zunaj na trgu se je zaslišalo drdranje koles mojega voza. »Ali greste, gospod doktor?« je zaklical se iz sosednjega okrožja.

Podvizal sem se s polnjenjem svoje zdravniške torbe. »Moram obiskati nekega — bolnika,« sem rekel Lutie, ne da bi ji pogledal v obraz. »Vem, da želiš biti z gospo Netherwoodovo. Oglasil se bom, kakor hitro dospem nazaj.«

Skušal sem se pretvarjati, kot bi to bil le kak bližnji nester-

ski bolnik. Toda ko sem se obrnil, sem vedel, da je njena občut-

ljiva ženska nprav uganila, kam sem nameraval iti. Vso dolgo pot v Južno prerijo sem videl, medtem ko je rancher, ki je bil jezdit vso noč, dremal poleg mene, v neskončnih vročinskih valovih dva nepozabna pogleda Lutie Brewtonove. Prvi je veljal stričevi fotografiji na steni; predstavljala je starca, veliko zgradbo brez mesa, ki je sedel na vozu, držeč vaje svojih dveh rjavčkov. Drugi pogled je veljal meni, ko sem odhajal. V njem ni bilo ničesar, kar se je tikało tega sveta; samo skrb za dečka v dolgi spalni stražici in kuštravih las, ki so se belile v luči sveta, ki je bil izginil kot lanski sneg.

VI. poglavje.

Bilo je v nedeljo zjutraj, ko so kopita mojih konj zopet pripeketa nazaj po mokasto rjavem prahu saltforkskih cest. Lesene zaslonke so bile spuščene na izložbenih oknih trgovin in njih vrata so bila zaklenjena. Preko vsega je ležala tista čudna nedeljska tišina, kot bi ne bile te belo oprane galerije in rjave hišne stene slišale samo večeraj divji brup plesišča in strelov iz samokresov ali videle nekega zgodnjega jutra mirno viseti z dreves in hidrantov izmečkov prejšnje divje noči.

Celo ko sem izpregel v Daggetovem hlevu, je bila nedelja med mirno prežvekujočimi konji v njihovih stajah. Med britjem v svoji sobi pri lesenem umivalniku ter vso pot preko trga, ko mi je donelo v ušesih poznavanje španskih zvonov s cerkve, sem se bal srečanja z Lutie Brewtonovo.

Potrkal sem pri Netherwoodovih. Lutie Brewtonova, vitka in strumno vzravnana, kot se je vedno spominjam, mi je sama odprla vrata. Samo pernat klobuk se je zdel, kot bi se pregledoko povešal na to nežno glavo; in oči v belem obrazu so mrzlično gorele.

»Hal, ne pravi mi še ničesar — sedaj!« je dejala. »Samo pelji me k maši. Myra ne more iti. Nočem, da bi me gledali, če bi bila sama.«